ناگفته‌های فوتبال

جنگ، نداری، نسل سوخته و فریادهای خاموش

مهدی حدادپور

■ - بحث ما به فوتبال دهه ۶۰ برمی‌گردد. استاد حمیدرضا صدر به نگارنده پیشنهاد کرد که مبحث فوتبال دهه ۶۰ را، فوتبالی که پر از خاطره و حادثه است اما خیلی‌ها از آن اطلاعات طبقه‌بندی‌شده ندارند به صورت یک مجلد به رشته طبع رسانیم. قصد داریم فوتبال دهه ۶۰ یعنی فوتبال نسل رویایی پرسپولیس و استقلال را به یک مرور با هدف طبقه‌بندی و یادآوری اطلاعات گذشته برسانیم. فوتبال دهه ۶۰ با ورود به هفتمین ماه جنگ آغاز شد. فوتبالی که سرمایه‌هایش صرف دفاع جانانه از کشورمان در جنگ می‌شد. هادی طاووسی رییس فدراسیون بود. فوتبال دهه ۶۰ با مسابقات ۱۴ تیمی باشگاه‌های تهران شروع شد. استقلال و پرسپولیس هر دو پرستاره بودند به‌خصوص استقلال، اما آبی‌ها که حجازی، حاجیلو، مراغه‌چیان، برادران بیانی، احدی، پرویز مظلومی، شاهرخ مطیعی، چنگیز، عزیز دسترس، برهان‌زاده، بهتاش فریبا و رضا نعلچگر را داشتند اسیر تغییرات متوالی شده و به رتبه چهارم بسنده کردند. بانک‌ملی با درخشش فوق‌العاده ناصر محمدخانی تیم سوم تهران شد. ناصر محمدخانی با ۱۱ گل در ۱۳ بازی تهران سال ۶۰ آقای گل تهران شد. از ۱۳ بازی هما با ۲۱ و پرسپولیس با ۱۷ امتیاز اول و دوم شدند. پرسپولیس به علت اعتراض به عملکرد هیات فوتبال تهران در دیدار مستقیم خود برابر هما در میدان حاضر نشد و ۳ بر صفر بازنده شد. اگر آنها به جای هما، ۳ بر صفر برنده می‌شدند قهرمان تهران بودند. پرسپولیس وحید قلیچ، پنجعلی، کیان طهماسبی، کاشی‌نژاد، عبادزاده، مایلی‌کهن، کارگر، عربشاهی، درخشان، پروین، ناصر نورایی، علیرضا حیدری، محمود پازوکی، غلامرضا فتح‌آبادی و... را داشت. هما هم با تجمیع ستارگان تیم‌ملی جوانان و باشگاه دارایی در دهه ۵۰ مثل حمید علیدوستی و حسین فداکار و حضور احمد سجادی، سهام میرفخرایی، حبیب خبیری، احمد نقوی، هادی نراقی، محمود نقوی و... قهرمان مسابقات تهران شد. در بهمن سال ۶۰، جام‌حذفی با قهرمانی شاهین و پیروزی شاهین برابر پرسپولیس در ضربات پنالتی تمام شد. در تیم شاهین نفراتی مثل نادر فریادشیران، نصرالله عبداللهی، مهدی دینورزاده، امیرخانی، امیر مرزوقی، محمود حقیقیان، علی حیدری، حمید مجدتیموری و... بازی می‌کردند. شاهین تیم محبوب دستگاه جدید حاکمیت نظام در آن سال‌ها بود. در اسفند ۶۰ تیم منتخب تهران با حضور وازگن صفریان، نادر فریادشیران، محمد پنجعلی، محمود حقیقیان، مهدی دینورزاده، منوچهر طاهرخانی، ناصر محمدخانی، عبدالعلی چنگیز، کامل انجینی، کیان طهماسبی، محمد مایلی‌کهن، مهدی فردعلی‌نیا، علی حیدری و... به مسابقات جام قائد اعظم پاکستان رفت. هدایت تیم‌ملی فوتبال در این مقطع برعهده ناصر ابراهیمی بود. پرسپولیس بدون ملی‌پوشان، قهرمان مسابقات جام بین‌المللی وحدت شد. پرسپولیس در این رقابت‌ها، تیم‌ملی ارتش الجزایر را در فینال یک بر صفر برد و قهرمان شد. در اسفند سال ۶۰، ورزشکاران قهرمان فوتبال یعنی ستارگان تیم منتخب تهران و باشگاه‌های هما، شاهین و پرسپولیس، قهرمان سه جام برگزار شده سال ۶۰، به دیدار امام‌خمینی بنیانگذار راحل انقلاب رفتند، رابط این شرفیابی کاظم رحیمی سرپرست تیم شاهین بود. در سال ۶۰ حسین آبشناسان مدیر فدراسیون شد اما در اسفند سال ۶۰ حسین راغفر جای او را گرفته و سرمربی تیم‌ملی شد.

۱۳۶۱

مسابقات تهران ۶۱ از اسفند ۶۰ شروع شد. محمد دادگان به پرسپولیس برگشت و سلطانی ستاره کیان و ناصر محمدخانی مهاجم بانک ملی به این تیم آمدند اما استقلال تغییرات زیادی نداشت. چند ستاره راه‌آهن با ناصر ابراهیمی که به شاهین نقل‌مکان کرد به این تیم رفتند و مهم‌ترین آنها امیر قلعه‌نویی جوان بود. از جمع ستارگان همای قهرمان حبیب خبیری به حکم دادگاه انقلاب اعدام شد و احمد سجادی، علی سجادی و احمد نقوی مجرم شناخته شده و به زندان رفتند. اما از جمع آنها تنها علی در محبس ماند. در مسابقات ۶۱ تهران ۱۸ تیم حاضر بودند که پرسپولیس، استقلال، اکباتان و هما تیم‌های اول تا چهارم رقابت‌ها شدند. در سال ۶۱، تیم‌ملی با نفراتی که حداکثر ۲۸ ساله بودند [مایلی‌کهن، حقیقیان و دینورزاده] به بازی‌های آسیایی ۱۹۸۲ دهلی‌نو رفته و با ترکیب سلطانی، پنجعلی، دادگان، امیر مرزوقی، مایلی‌کهن، حمید درخشان، حقیقیان، ضیاء عربشاهی، ناصر محمدخانی، علی فیروزی، رضا احدی، بیژن طاهری و... در مرحله یک‌چهارم نهایی رقابت‌ها حذف شد. در شهریور ۶۱ رییس جوان فدراسیون یعنی حسین راغفر معاون فنی سازمان تربیت‌بدنی شد و آبشناسان دوباره رییس فدراسیون شد. در بازی‌های آسیایی ۱۹۸۲ دهلی‌نو او حکم سرمربیگری تیم‌ملی را هم به‌نام خود زد و تقی جهانی و جلال چراغپور مربیان تیم بوده و مرحوم محمود حریری سرپرست تیم بود. قبلا احمد خداداد، پرویز ابوطالب، اصغر شرفی و ناصر ابراهیمی از همکاری با او استنکاف کردند.

طرح ۲۷ ساله‌ها و طرح موهوم فوتبال منطقه‌ای در سال ۶۱ مورد تصویب قرار گرفت اما خوشبختانه خیلی زود به فراموشی سپرده شد. انجام مسابقات جام‌حذفی تهران با حضور مناطق مختلف شهرداری تهران اولین گام در جهت همین طرح موهوم فوتبال منطقه‌ای بود. ۱۸ تیم تهران همراه ۲۰ منطقه شهرداری ترکیب تیم‌های جام‌حذفی ۲۱ را ساختند.

حکایت تیم منتخب بهشت

خوب‌تر بودند، زودتر مردند...

نازنین ربیعه

نمی‌دانم عادت ماست که از مرده‌هایمان اسطوره بسازیم یا اینکه مرگ زودهنگام نصیب خوب‌ها می‌شود. فهرست مرده‌های فوتبال حداقل در دهه ۸۰ که این را نشان می‌دهد. معروف‌ترین مردانی که در سنین زیر ۵۰ سالگی از فوتبال ما رفتند و مردند و تمام شدند این حکایت تلخ را زنده می‌کند. در سالیان متفاوت اگر از دهه ۲۰ شروع کنیم و مرگ‌های ناگهانی را در فوتبال که براساس کهولت سنی و مرگ منطقی رخ نداده است را با یکدیگر مرور کنیم، به این نظام تلخ می‌رسیم. مرگ مرحوم عبدالله ساعدی، در سانحه، حسن کردستانی، احمد خطیبی، محسن آزاد، کرمعلی یزلو، نادر افشار، حسین عسگری، محراب شاهرخی، پرویز دهداری، علی دانایی‌فر، فریبرز مرادی، مجید سبزی، صفر ایرانپاک، ایرج سلیمانی، سیروس قایقران و... این واقعیت تلخ را نشان می‌دهد. نمی‌خواهیم تیم ملی جوانمرگ‌های فوتبال را بسازیم، بلکه تنها می‌خواهیم یادآور این واقعیت تلخ شویم که خوب‌ها، بااخلاق‌ها، مهربان‌ها، مودب‌ها و... زود می‌میرند و زود چهره در نقاب خاک فرومی‌کشند. شما رفتار و شخصیت و زندگی مرحوم دهداری، محراب شاهرخی، فریبرز مرادی، علی دانایی‌فر، مجید سبزی، سیروس قایقران‌ها و... را مرور کنید تا ببینید حرف ما و ادعایمان تا چه اندازه به واقعیت نزدیک است.

مرحوم «سیروس قایقران» با پیراهن ملوان در برابر بازیکنان پرسپولیس- عکس: علی کاوه

محراب شاهرخی

پرویز دهداری

مجید سبزی

فریبرز مرادی

■ احمد خطیبی اولین جوانمرگ فوتبال ماست که در ۴۰ سالگی و در سال ۱۳۲۲ به علت سانحه تصادف درگذشت.

■ محسن آزاد، مردی که در بازی‌های آسیایی ۱۹۵۱ دهلی‌نو با تیم ملی حضور داشت و از ستارگان تیم شاهین بود، سال ۱۳۳۹ در حالی که ۳۷ سال از عمرش می‌گذشت به علت سانحه رانندگی درگذشت.

■ حسن کردستانی، ستاره دهه ۲۰ تیم ملی که در سیستم WM، در پست سانترفوروارد بازی می‌کرد، سال ۱۳۴۳ در ۴۷سالگی به علت سانحه هوایی، پروازی درگذشت.

مرد بعدی، در فهرست مرگ‌های ناگهانی متعلق به مرحوم محمد خاتمی، کاپیتان سال ۱۳۲۹ تیم ملی فوتبال بود. او سال ۱۳۵۴ در ۵۴سالگی به علت سقوط در سانحه کایت‌سواری درگذشت. خاتمی در آن مقطع فرمانده نیروی هوایی بود.

■ در این فهرست نوبت نام عبدالله ساعدی، خلبان و عضو تیم ملی دهه ۴۰ بود که سال ۵۵ درگذشت. او هنگام مرگ ۳۸ سال داشت.

■ کرمعلی یزلو هم در سال ۱۳۵۵ فوت شد. یزلو، اولین گلزن ایران در تاریخ المپیک بود. او در المپیک ۱۹۲۴ توکیو در بازی ایران برابر تیم ملی مکزیک دروازه حریف را از روی نقطه پنالتی گشود. یزلو در این مقطع زمانی یعنی زمان ابتلا به سرطان ۴۰ساله بود.

■ نادر افشار نادری در سال ۵۸ درگذشت. او به علت بیماری چهره در نقاب خاک فروکشید. نادر افشار ۵۳ساله بود که مرد. او اولین فقدان فوتبال را در سالیان بعد از انقلاب داشت.

■ فرهنگ بادکوبه، دروازه‌بان سابق تیم تاج در دهه ۴۰ هم در سال ۱۳۶۵، زمانی که ۴۰ساله بود درگذشت و به یادش، دیدار پیشکسوتان فوتبال به صورت دوستانه برگزار شد.

■ علی دانایی‌فر یکی از پیشگامان معروف و تاریخ‌ساز ایران با خدمات ارزنده‌ای که برای تیم تاج سابق (استقلال) به جامعه فوتبال معرفی شد، سال ۵۸ به دلیل سکته درگذشت.

■ مرحوم پرویز دهداری در سال ۱۳۷۱ درگذشت. او هم به سن ۶۰ نرسیده و نوع و سنخ مرگش، ناگهانی بود. دهداری در زمانی که مرد ۵۸ سال داشت. او کاپیتان و سرمربی تیم ملی فوتبال کشورمان در دو مقطع مختلف و عضو تیم فوتبال شاهین تهران و آبادان بود.

■ محراب شاهرخی فقید دیگری بود که او هم در ۴۹سالگی، به علت سکته مغزی درگذشت. محراب شاهرخی در زمان مرگ هنوز به سن ۵۰ نرسیده بود. او در بهمن ۱۳۷۱ درگذشت.

■ حسین عسگری کاپیتان سایپا بود. تیم قدرتمندی که دو بار قهرمان لیگ ایران شد. عسگری در سال ۷۵، زمانی که ۳۶ساله بود به علت بروز سرطان درگذشت.

■ مرحوم یونس شکوری مرد دیگری بود که سال ۱۳۷۰، در ۴۵سالگی مرد و به نام و یادش ۱۷ سال متوالی مسابقات پیشکسوتان برگزار شده است.

■ یکی دیگر از اهالی فوتبال که معروف بوده و اتفاقی درگذشت، مرحوم عزت‌الله جانملکی بود. مردی که سال ۱۳۷۸ در ۵۳سالگی به علت بروز بیماری LS (با MS اشتباه نگیرید) درگذشت.

■ مرحوم مجید سبزی، در سال ۱۳۸۴ درگذشت. او ۴۷ساله بود که مرد. مجید سبزی برای گرفتن مطالبات خود به باشگاه پرسپولیس رفته بود. بعد از انجام جلسه با محمدحسن انصاری‌فرد مدیرعامل پرسپولیس او به طور همزمان دچار سکته قلبی و سکته مغزی شد و درگذشت.

■ سیروس قایقران، ستاره سابق تیم ملی فوتبال باشگاه‌های ملوان بندر انزلی و کشاورز تهران هم در فروردین سال ۱۳۷۷ به علت بروز سانحه تصادف رانندگی چهره در نقاب خاک فروکشید.

... و البته از جماعت مشهور فوتبال، فریبرز مرادی یکی از آخرین نفرات بود که در بهار سال ۱۳۸۷ درگذشت. ستاره خط دفاع تیم پرسپولیس و تیم ملی فوتبال در زمان مرگ ۴۴ساله بود. در حالی که به آستانه چهارمین سال درگذشت او رسیده‌ایم یادی از تمام افتخارآفرینان پاک فوتبال ایران می‌کنیم. آنها که خوب بودند، خوب‌تر از متوسط در جامعه فوتبال. آنها که تیم منتخب بهشت را می‌سازند!

اسناد فوتبال ایران

اولین داربی سرخابی!

■ مسابقات فوتبال تهران در سال ۱۳۲۶ با حضور ۹ تیم در دسته دوم و هشت تیم در دسته اول شروع شد. از نتایج جالب رقابت‌ها، پیروزی ۲ بر صفر تیم دوچرخه‌سواران برابر دارایی در روز جمعه ۲۹ آبان بود. روزنامه اطلاعات در شماره ۶۴۹۹، ۳۰ آبان ۱۳۲۶ در صفحه هشت این نتیجه را به رشته تحریر درآورده است، اما یکی از مهم‌ترین دیدارهای این سال دیدار بین دو تیم شاهین و دوچرخه‌سواران بود که با پیروزی ۲ بر صفر تیم شاهین توام شد. این، یکی از اولین داربی‌های رسمی فوتبال تهران بود. دوچرخه‌سواران- شاهین بعدها در قالب تاج- شاهین سپس تاج- پرسپولیس، بعد استقلال- پرسپولیس و در مقطعی استقلال- پیروزی خودنمایی کردند. ترکیب نفرات دو تیم شاهین و دوچرخه‌سواران به قرار ذیل بوده است (نیرو و راستی سال پنجم شماره ۱۷۳، در دوم دی ۱۳۲۶) ترکیب دوچرخه‌سواران: پیرکارلو، نوری، شوقی، حراجچی، آشوت، تفرشی، باباجان، جاودان، حسنعلی منصور، صمدیان، دانایی‌فر

■ درباره چهار نفر از یاران تیم دوچرخه‌سواران در سال ۱۳۲۶ مطالب ذیل را یادآوری می‌کنیم: (توضیح نگارنده)

■ پیرکارلو، ایرانی نبود. او اصلیت لهستانی داشت و در جریان جنگ جهانی دوم به ایران آمد و در ایران ماندنی شد. ■ آشوت آودیان ارمنی، همان شخصی است که با دوچرخه به تور اروپایی رفت و یکی از افتخارات بین‌المللی ورزش را در آن زمان به دست آورد. ■ منصور، پسر علی منصورالملک بود. او در سال ۱۳۴۳، نخست‌وزیر شد. جریان کاپیتولاسیون در زمان او رخ داد. منصور در روز ششم بهمن توسط محمد بخارایی از افراد جمعیت موتلفه ترور شد و به جایش امیر عباس هویدا وزیر دارایی، نخست‌وزیر شد. در آن زمان مرسوم بود که در صورت بروز اتفاق برای نخست‌وزیر، وزیر کشور جلسات هیات دولت را اداره کند اما هویدا چون دوست منصور بود و در بیمارستان در حضور محمدرضا بر بالای سر منصور بود، همای سعادت روی دوشش نشست. محمدرضا به او گفت که جلسات هیات دولت را تا انتخاب نخست‌وزیر جدید اداره کند.

و اما ترکیب تیم شاهین:

- فتوحی، صبا، افشار، محمد ورای، خلیقی، قاضی‌زاده، ویکس روحانی، ابهری، عبدالهیان، هاشمی، مسعودبرومند

■ از یاران نسل اول شاهین فقط برومند معروف بود. برومند در اسفند ۸۹ درگذشت. او هنگام مرگ ۸۳ سال داشت. ■ با وجود برتری شاهین برابر دوچرخه‌سواران و برتری دوچرخه‌سواران برابر دارایی، در پایان تیم دارایی بود که با کسب ۲۱ امتیاز قهرمان شده و به مقام قهرمانی نایل آمد. (روزنامه اطلاعات شماره ۶۵۶۶، ۲۴ بهمن ۱۳۲۶)

۱۶ ماه و ۱۶ دیدار بی‌شکست

در آستانه ثبت رکورد

عکس: مهدی ملک

درست است که موریتانی یک حریف بسیار ضعیف بود و برد ۲ بر صفر برابر موریتانی برد قابل‌توجهی نبود اما به‌هرحال این بازی تعداد بازی‌های بدون شکست تیم‌ملی را به ۱۶ بازی رساند. آخرین بار در دی‌ماه سال ۱۳۸۹ بود که به تیم‌ملی فوتبال کره‌جنوبی یک بر صفر باختیم. از آن پس تیم‌ملی ما ۱۶ بازی انجام داده است که هشت تای آن رسمی بین‌المللی بوده است. پنج تایش دوستانه ملی و سه تای آن باشگاهی و غیرملی بوده است. لطفا توجه کنید:

۱- ایران یک- روسیه صفر
۲- ایران صفر- متالیست اوکراین صفر
۳- ایران ۲- دی‌استرادای اسلواکی صفر
۴- ایران ۳- استراوای جمهوری چک ۲
۵- ایران یک – ماداگاسکار صفر
۶- ایران ۴- مالدیو صفر
۷- ایران یک- مالدیو صفر
۸- ایران ۳- اندونزی صفر
۹- ایران یک- قطر یک
۱۰- ایران ۷- فلسطین صفر
۱۱- ایران ۶- بحرین صفر
۱۲- ایران یک – بحرین یک
۱۳- ایران ۴- اندونزی یک
۱۴- ایران ۲- اردن ۲
۱۵- ایران ۲- قطر ۲
۱۶- ایران ۲- موریتانی صفر

■ تیم‌ملی، هنوز بی‌شکست مانده است. در ۱۶ ماه گذشته، تیم‌ملی در ۱۶ بازی رسمی بین‌المللی، دوستانه ملی و دوستانه باشگاهی شرکت کرده است و صاحب ۱۱ برد شده است. به‌هرحال تیم‌ملی در این مدت، در دوحه و منامه بی‌شکست مانده و از تیم روسیه شکست نخورده است. از این ۱۶ بازی، هشت بازی در تهران و هشت بازی خارج از ایران بوده است. در هشت بازی خانگی هفت برد و یک مساوی و در هشت بازی خارج از خانه پنج برد و سه مساوی داشتیم.

■ این نکته را نباید نادیده گرفت که تیم‌ملی اکثر بازی‌های دوستانه خود را برابر تیم‌های ضعیف برگزار کرد؛ ماداگاسکار، فلسطین و موریتانی از جمله حریفان ایران در دیدارهای دوستانه بودند که اکثر آنها در رده‌بندی فیفا در رتبه‌های پایین دیده می‌شوند، به عنوان نمونه موریتانی در رده ۲۰۲ قرار دارد. یکی از مشکلاتی که کارلوس کی‌روش با آن روبه‌روست این است که فدراسیون نتوانسته حریفان قدرتمندی برای او پیدا کند.

■ در سال ۱۳۸۹ هم تیم‌ملی ایران با مربیگری افشین قطبی کم باخت و تا قبل از جام ملت‌های آسیا آمار خوبی از خود به جا گذاشته بود، اما باخت در برابر کره‌جنوبی موجب شد تا ایران در آن رقابت‌ها به جایی نرسد.

■ بازی در خانه قطر و بحرین سخت‌ترین بازی‌های تیم‌ملی در زمان مربیگری کارلوس کی‌روش بود که ایران در این دو بازی با تساوی میدان را ترک کرد. ایران در ۱۶ بازی خود در ۱۶ ماه گذشته دو بار تا آستانه باخت پیش رفت که گل‌های دیرهنگام مجتبی جباری و محمد قاضی برابر قطر و اردن ایران را از باخت نجات داد. گل قاضی در بازی دوستانه برابر اردن موجب شد تا روند بدون شکست کی‌روش حفظ شود.

تیم‌ملی به‌زودی در مرحله دوم مقدماتی جام‌جهانی روبه‌روی ازبکستان، کره‌جنوبی، لبنان و قطر می‌ایستد.

نوع بازی‌ها	بازی	برد	مساوی	باخت	گل زده	گل خورده	امتیاز
رسمی‌بین‌المللی	۸	۵	۳	۰	۲۲	۵	۱۸
دوستانه‌ملی	۵	۴	۱	۰	۱۳	۲	۱۳
دوستانه‌باشگاهی	۳	۲	۱	۰	۵	۲	۷
مجموع	۱۶	۱۱	۵	۰	۴۰	۹	۳۸

جدول ۱۴۸۸

افقی:
۱- نویسنده آمریکایی و خالق «نجات‌بخش»- ترمز چارپا ۲- ناپدید- شعبده‌بازی- وقت، زمان ۳- بدبو و عفن- حرف همراهی عرب- بیهوده- زمینی ۴- زینهار- نتیجه ۵ – رب‌النوع آفتاب- نام رولان ۶- صداقت- ماچ- مایه حیات ۷- غلبه و چیرگی- مستقیم- همراه ناز ۸- سخن زشت- از مناصب خطیر کشوری- مردمان ۹- درخت انگور- بادبزن برقی- جوهر مخصوص مهر ۱۰- رود آرام- شکاف باریک- نور اندک ۱۱- آگاه و بصیر- همخوان ۱۲- دریاچه فارس- اثری از توماس‌مان ۱۳- ضد قهر- مردی- ویتامین انعقاد خون- خوابیدن ۱۴- سوره‌ای در قرآن کریم- لباس زنان ژاپنی- زردآلو خشک شده ۱۵- پسوند ممالک و شهرها- نوشت افزار

عمودی:
۱- سنگینی- شاخه‌ای در پزشکی که برخی از آن سوءاستفاده می‌کنند ۲- اتحادیه شرکت‌های هواپیمایی- سکونت دادن- شبیه‌تر ۳- نرم- ورقه گوشت گاو- کتاب مشهور گوته ۴- پهلوان- نورشناسی- خوشه برنج ۵- نویسنده آمریکایی خالق «موبی دیک»- تابع- کجاست؟ ۶- بسیار بلند- مدارک- پدر بزرگ ۷- نوعی اجاق گاز- ماه بیگانه- اندیشه- از وسایل خیلی موثر در ماشین ۸- آیین‌ها- جاده، طریق- گاز موجود در سطح خورشید ۹- زبان تازی- دفعه- اغما- رمق آخر ۱۰- دوستان خاموش- آبادی- کاسه درویشان ۱۱- ساز شاکی- روکش بدن- طایفه‌ای در عصر هخامنش ۱۲- امامان- دختر کوروش- خالص ۱۳- قیمت اجاره منزل- شکوفه کردن درختان- بسیار درخشان ۱۴- هضم‌کننده- سقز فرنگی- پیامبر بنی‌اسراییل ۱۵- سدی در استان خوزستان- ایستگاه‌فضایی‌روسیه

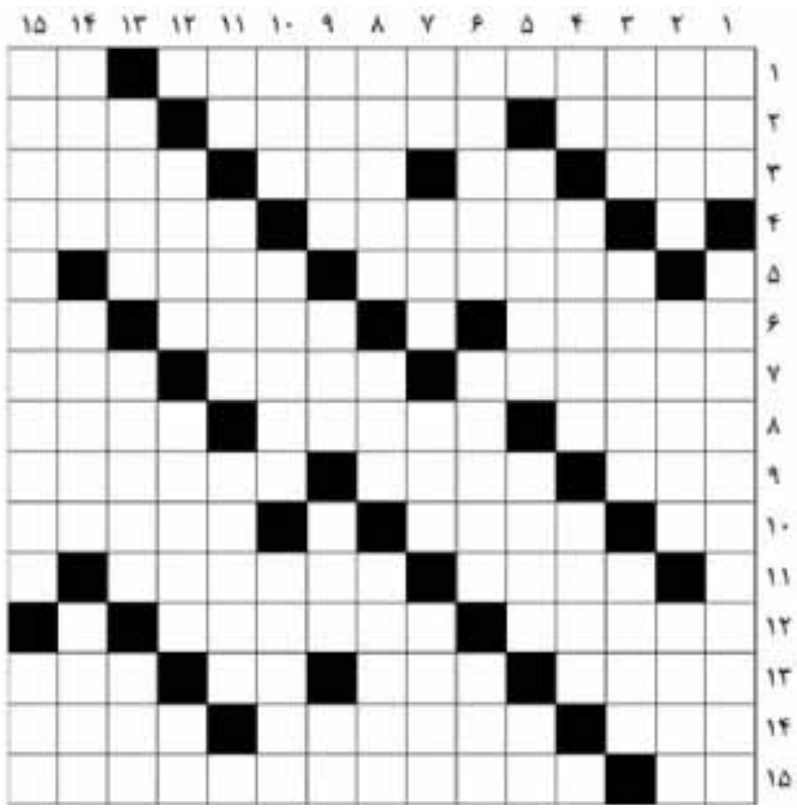

حل جدول ۱۴۸۷

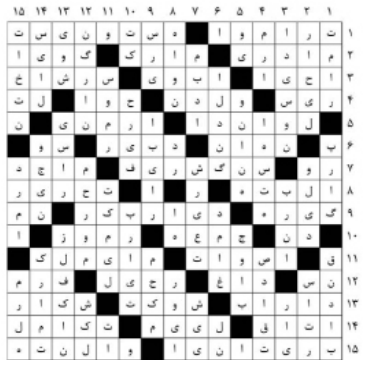

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ۴۹۱

	۵	۹		۱				۸
۷		۲				۵		۴
	۳	۸	۹			۶	۱	
	۴		۵	۷			۸	
۳	۸			۹	۶			۲
		۵				۷	۳	۶
			۲		۴		۶	۳
			۷	۸	۹	۲		۱
				۶	۱		۷	۵

حل سودوکو ۴۹۰

۱	۷	۴	۲	۶	۳	۵	۸	۹
۳	۵	۸	۹	۱	۷	۶	۲	۴
۲	۹	۶	۴	۵	۸	۱	۷	۳
۸	۳	۱	۵	۴	۲	۷	۹	۶
۷	۲	۹	۱	۸	۶	۳	۴	۵
۴	۶	۵	۷	۳	۹	۲	۱	۸
۵	۸	۲	۳	۹	۱	۴	۶	۷
۹	۱	۳	۶	۷	۴	۸	۵	۲
۶	۴	۷	۸	۲	۵	۹	۳	۱

سودوکو سخت ۱۴۰

	۱	۴	۶					
۲	۷							۱
۵		۸		۱			۷	
		۶	۵			۲		
				۴	۳			۸
۷					۲	۹	۳	
			۹	۵			۸	
		۳			۶			۹
		۵			۷		۲	۴
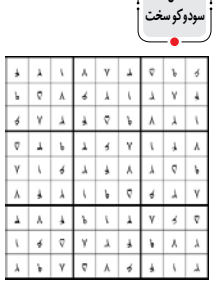
حل سودوکو سخت